

To děcko bych nikdy neopustila

Rozhovor s bývalou ředitelkou KSA Renátou Huserovou

Jaký je to pocit, když po 24 letech někdo sedí ve tvé kanceláři, na tvé židli, u tvého počítače?

„Nikdy předtím jsem si to neuměla představit a ani jsem si to nepředstavovala. Ten první okamžik, kdy nový pan ředitel zasedl na své místo, tedy na mou židli a pustil si můj počítač, byl docela zvláštní... Ale myslím, že jsem ho velice rychle překonala a tento nový obrázek přijala, protože jsem to tak sama chtěla. A teď už jsem jen ráda.“

Můžeš říct, co byl ten poslední nebo nejsilnější impuls, když sis řekla „dost, končím“?

„Těch impulzů, samozřejmě, bylo víc, navíc jsem přesluhovala dost dlouho. Jedním z těch momentů bylo určitě to, že současný umělecký šéf před časem zvažoval cestu dál. Tehdy jsem si uvědomila, že bych už neměla dostatek sil vybírat šéfa nového, a začínat tzv. pořetí. Tohle nebyl impuls posledního roku nebo poslední sezony, ale byl tím prvním. A v nedávné době jsem zjistila, že ne všichni v tomto kolektivu táhneme za jeden provaz. Vždycky jsem si myslela, že náš úspěch spočívá v tom, že každý v tomhle divadle zná své místo, že ví, co je to princip spojených nádob. Proto celých pětadvacet let ta organizace stoupala vzhůru. Ale stalo se, že někteří do toho soukolí zaseli písek a tak to moje přesvědčení, že všichni dělají maximum, aby vše šlapalo, přestalo být tak jednoznačným. A to byl asi ten poslední moment, který mě dovedl k přesvědčení, že tohle už musí řešit někdo jiný.“

Po tak dlouhé době se Aréna musela nutně stát téměř členem tvé rodiny. Jak těžké je takového člena rodiny opustit nejen fyzicky, ale i vnitřně?

„Tak to zatím úplně nevím, ale řekla jsem si, že je to jako s dětma. Dítě dospěje, odejde a rodič se musí smířit s tím, že už má své zájmy, své přátele, svou rodinu, že jde svou cestou. A že já už můžu jenom přihlížet. Jak řekl někdo moudrý - pokud se mě zeptají, poradím, ale vlastně už nemůžu a nechci do ničeho mluvit. Navíc život není jenom práce, je skvělé, že teď můžu vstát, kdy chci, a že můžu dělat jenom to, co opravdu chci. Kdysi jsem viděla reklamu, v níž jistá dáma vyhazovala klíčky od auta a říkala - já už nemusím! Tak já už taky nemusím... Nemám pocit, že bych se měla nějakým způsobem loučit, je to takový přirozený odchod. Arénu budu sledovat, do divadel budu chodit, jen budu mít víc prostoru vybírat si a dělat to, co je mému srdci blízké.“

„V té souvislosti se nemůžu nezeptat, jak těžké bylo, když tvé děti opustily domov?”

„Mám dvě děti, a s každým to bylo jinak. Syn odcházel z domova velice brzy a zase se velice brzy vrátil. Dcera se postavila na vlastní nohy, našla oporu v partnerovi a stala se samostatnou jednotkou, která se na nás s manželem obrací jen ve chvílích, kdy potřebuje pomoc nebo radu. Někdy bych možná chtěla, aby byla méně samostatná, ale na druhou stranu mě to těší, takže pocity nebyly jednoznačné, ale to asi není nikdy nic. A jak to bude s tím třetím děckem, s Arénou, to teprve ukáže čas. Myslím, že stýskat se mi nebude, protože mohu kdykoliv přijít. A také si myslím, že jsme udělali maximum, abychom vybrali toho, kdo bude umět kráčet ve stopách, které jsme vyšlapali, a není tedy důvod k obavám, že by se Aréna ubírala někam úplně jinam.“

Zmínila jsi svého muže – jaké to pro něj bylo žít tvým prostřednictvím tolik let s Komorní scénou Aréna?

„To by ses musela zeptat jeho, ale myslím, že to pokorně bral a bere jako mou součást, i když občas se večer či o víkendu napruženě ptal - kdo ti to zase volá, co po tobě chce?“

Žárlil někdy na Arénu?

„Na Arénu a na práci ne... *(smích)* Naopak, vždy se mi snažil pomáhat a vždycky jsem měla a stále mám moc ráda, když mi sdělí svůj názor na představení, která shlédneme spolu. Ovšem s přibývajícimi léty odmítá chodit do jiných divadel, protože si natolik oblíbil poetiku inscenací našeho jeviště, že se tváří velmi, řečeno diplomatically, zvláště, když má jít někam jinam.“

Je rád, že teď tě bude mít doma zcela a napořád?

„Tak to nevím, ale oba se snažíme najít si tu svoji cestičku tak, abychom si nešli na nervy. A uvidíme, jak to půjde. Ale když se zavřou jedny dveře, jiné se zase otevřou...“

Hovoříš o nové pracovní příležitosti? Myslíš si, že bys třeba pracovala pro nějakou jinou organizaci?

„Pokud bych měla sílu a zdraví, tak určitě ano. Kdyby přišla nějaká hezká nabídka, určitě bych o tom uvažovala. Už mi není dvacet, ale sílu pořád nějakou mám. A to je ten třetí důvod mého odchodu, tedy zdravotní stav. Ve svém věku jsem relativně zdravá, ale jsou určité momenty, kdy vím, že to už tzv. nedám a nehodlám se přemáhat za každou cenu.“

Co se ti v pracovním životě opravdu povedlo? A na druhu stranu, je tam nějaký kostlivec ve skříni?

„Na ty si radši nevzpomínám (*smích*). Každá sezóna byla něčím zajímavá, něco nového a nečekaného přinesla, ale asi nejvýraznější zážitky byly spojeny s budováním nového divadla. Bylo to těžké, ale bylo to nádherné, opravdu nádherné! A takoví ti kostlivci, spíš tedy kostlivečci... Já jsem třeba vkládala velké naděje do spolupráce se zahraničními umělci, hlavně s režiséry, což v prvopočátcích byla Oxana Smilkova a Sergej Fedotov. Strašně ráda vzpomínám na jejich práci, na jejich inscenace, ale u ruských spolupracovníků musí být strašně pevné vedení, které se musí umět postavit a musí umět říct dost, přes určité věci vlak nejede. Než jsem se tohle naučila a hlavně než jsem to dokázala udělat, tak to nějakou dobu trvalo. A mezitím, bohužel, došlo k určitým ztrátám. Ta poslední ztráta byla, že ostravské studio České televize chtělo natočit *Psí srdce*, což byla výrazná inscenace, která Arénu posunula do jiného levelu. Bohužel, Sergej Fedotov tehdy ucítil moc peněz a chtěl z toho tzv. vytřískat, co nejvíc, takže z natáčení nakonec sešlo. A to je velká škoda, protože jsme mohli mít zaznamenánu jednu z prvních velkých křížovek, kterou Aréna pokročila někam dál. Ale spíše se mi vybavují ty hezké věci, třeba zážitek s první inscenací, kterou jsme převezli ze staré do nové Arény, s *Příběhy obyčejného šílenství*. Na jedno představení totiž nezapomenu nikdy - měli jsme v souboru větší nemocnost a tak se v téhle inscenaci objevili na jevišti při záskoku hned tři páni režiséři. Vidět najednou v rolích herců Václava Klemense, Janusze Klimszu i Ivana Krejčího, to byl neuvěřitelný zážitek! Pak také určitě první ocenění Divadlo roku, inscenace *Ruská zavařenina*, kterou režíroval Ivan Rajmont, a která posléze posbírala řadu cen a sjezdila kdejaký festival. Hráli jsme ji i v rámci *Colours of Ostrava* a honorář, který byl divadlu nabídnut, byl asi ten nejvyšší v celé historii. A vzpomínky... Na zmíněného Ivana Rajmonta, na pana Janíka, na Dušana Škubala... Těch pětadvacet let uteklo strašně rychle a já nemám pocit, že tady sedím už čtvrt století, protože to je napohled fakt šílené číslo (*smích*).“

Co tě nikdy nenapadlo, že se stane a ono se to nakonec stalo a třeba i předčilo tvá očekávání?

„Rozhodně to je ten nový prostor, nové divadlo. Kdysi jsme nové divadlo plánovali, bylo to vše ve stadiu realizace, byly plány, rozpočty. Nové divadlo mělo být za rohem původní Komorní scény Aréna, v Dlouhé ulici, v domě, který dnes již nestojí. Ta budova tehdy patřila Divadlu hudby, ale byla nám rozhodnutím ministerstva kultury zabavena a převedena na statutární město Ostrava, které jí prodalo. Ten dům posléze zbourali, aby jedna dotyčná osoba mohla vybudovat to, co tam stojí teď... Ale to je jiná věc. Tehdy všechny naše naděje padly a mě by nikdy nenapadlo, že se nám ještě podaří mít nové divadlo. Velký dík a zásluha patří bývalé ředitelce Knihovny města Ostravy paní Kupcové, která naši současnou budovu vlastně

zachránila před privatizací a přizvala nás ke spolupráci. Tak to jsem si skutečně nedokázala představit, stejně jako, že získáme čtyřikrát Divadlo roku... ani ve snu... Ale to není moje práce, to je práce celého toho divadelního organismu. A říkejme tomu pravým jménem, tedy zázrak.“

A nejhorší chvíle spojená s Arénou?

„Teď už mi zřizovatel nadávat nemůže (*smích*), ale to nejhorší byly audity, kterými jsme pravidelně jednou za dva roky procházeli, a které, byly v určitých letech – z mého pohledu -cíleně likvidační. My jsme to přestáli, přetrpěli, dokázali jsme se i poučit, ale je pravda, že jsme tam s paní ekonomkou nechaly kus svého zdraví a zažily pocity vyhoření. V poslední době se situace mění k lepšímu, nicméně to bude asi další důvod, proč už nechci pokračovat.“

Kdybys měla zmínit a poděkovat za celou tu éru jen jedinému člověku, kdo by to byl?

„Určitě by to byla zmíněná ekonomka paní Hana Piechová. Vždycky si věděla rady, dokázala věci řešit a byla schopna obětovat své práci maximum. To je člověk, na kterého jsem se vždy mohla stoprocentně spolehnout. Úkolem nás dvou bylo budovat, rozvíjet a držet organizaci a umělecké složce poskytovat maximální podmínky pro její práci. Takže pokud bych měla poděkovat jen jedinému člověku, tak je to skutečně Hana Piechová, která mě dokonce do Arény přijímala, protože je tady ještě o rok déle než já. Jednou jsme si slíbily, že to spolu dokážeme, a že jednou tím Divadlem roku budeme. A ač to bylo pod vlivem a v hospodě, tak se to nakonec opravdu stalo...“

Máš pocit, že za toho čtvrt století se české divadlo nějak zásadně proměnilo?

„Určitě změnu vnímám, ale musím říct, že tomu současnému divadelnímu trendu už vlastně nerozumím. Rozumím divadlu, které dělá Ivan Krejčí s Tomášem Vůjtkem a umělci kolem našeho divadla, ale řadě jiných nerozumím nebo možná nechci rozumět. Víím, že každý má právo vyjádřit se podle svého, ale se mnou niterně komunikuje divadlo, které se vytváří u nás. A byť jsem už zaslechla, že děláme tzv. dinosaurí divadlo, tak tohle divadlo se mnou komunikuje a asi bych nechtěla, aby se Aréna ubírala směrem experimentů.“

V poslední době několikrát veřejně padlo, jak to bude s Arénou dál, kam bude směřovat, zda bude dál stoupat či už ne. Jak vnímáš ty tyhle „úvahy“?

„Ano, to jsou ty obecné formulace, jakože Aréna je na svém vrcholu, a že už tedy v každém případě musí sestupovat dolů apod. Je to naprostá hloupost, protože Aréna vždycky někam půjde. Půjde prostě dál – zcela přirozeně a proto správně.“

Byla někdy chvíle, kdy jsi chtěla s ředitelováním seknout?

„Abych řekla pravdu, tak ne. Aréna byla moje děcko, které bych prostě neopustila.“

Na co teď konečně budeš mít čas?

„Nechtěla bych moc prozrazovat, protože mně se přání opravdu plní. Když mi bylo šedesát a všichni se mě ptali, kam pojedu na dovolenou, tak jsem říkala, že by mi stačilo, kdybych dva měsíce mohla zůstat na chalupě. No a richtig, druhý den jsem si zlomila kotník a opravdu jsem tam dva měsíce zůstala, ovšem s nechodící sádkou. Takže jsem velmi opatrná na sdělování svých přání do éteru. Ale samozřejmě budu daleko víc času trávit právě na chalupě v Jeseníkách, které miluju, ale zdaleka je neznám. Doufám, že mi bude sloužit zdraví a nohy, abych ještě mohla něco ujít nebo ujet na svém novém elektro kole a sem tam se rozhlédnout i někde po Evropě. Také mám spoustu knížek, které jsem nestačila přečíst, budu mít mnohem víc času chodit do kina, už si ani pořádně nepamatuju, kdy jsem se tam naposledy dostala... Prostě tak trošku začít žít normální život s tím, že můžu, ale už nemusím.“

Co bys popřála novému řediteli Jakobovi Tichému?

„Aby ho tato práce naplňovala stejně, jako naplňovala mě, a aby u toho vydržel co nejdéle.“

Ptala se Alice Taussiková